Dosarul nr. 21r-1491/24 Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)
1-23058685-02-21r-12082024 Judecător: Papuha Serghei

D E C I Z I E

15 iulie 2025 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Centru, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Cecan Silvia
Judecătorii Budeci Vitalie şi Băbălău Denis

a judecat, în lipsa participanților la proces, în ordine de recurs, recursul avocatului Chiriac Cristin, în interesele condamnatului Grițcan ***** declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji-1189/2023 din 29 noiembrie 2023, privind plângerea condamnatului Grițcan ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 25.04.2023 – 29.11.2023;
Instanța de recurs: 12.08.2024 – 15.07.2025.
Procedura de citare a părților a fost legal executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal,-

A C O N S T A T A T:

1. La 21.04.2023, petiționarul Grițcan ***** a înaintat judecătorului de instrucție o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. În motivarea plângerii a invocat, că din data de 01.02.2023 este deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în condiții degradante și inumane, motiv din care a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor art. 385 alin. (5) și art. 473^2 din Codul de procedură penală.
3. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji-1189/2023 din 29 noiembrie 2023, s-a respins plângerea petiționarului Grițcan ***** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform

jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca fiind neîntemeiată.

4. Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, avocatul Chiriac Cristin, din numele condamnatului Grițcan ***** a declarat recurs împotriva încheierii judecătorului de instrucție, solicitând casarea încheierii din 29.11.2023 cu dispunerea rejudecătii cauzei de către instanța de fond.

5. În susținerea argumentelor invocate, reiterând prevederile art. art. 20, 26 din Costituția RM, art. 6 parag. 1 CEDO și art. art. 17, 19 din Codul de procedură penală menționează că, cauza a fost examinată în lipsa condamnatului Grițcan ***** .

6. Conform art.447 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.*

7. Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în termenul fixat de instanța de recurs nu a formulat referință.

8. *Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursul declarat este fondat şi pasibil de a fi admis, cu casarea încheierii şi remiterea cauzei la rejudecare, în aceeaşi instanţă, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.*

9. Cu titlu de principiu, cu referire la norma de procedura aplicabilă speței, instanța de recurs reține că, potrivit art.3 din Codul de procedură penală, în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească. *Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispoziţiile ei, în perioada de tranziţie la o nouă lege procesuală penală, pot rămâne aplicabile acţiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă*.

10. Totodată, reieșind din faptul că, normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în norme procedural penale, acestea prin efectul de compensație *au un caracter material*, condiții în care potrivit art. 10 Codul penal, care reglementează efectul retroactiv al legii penale, urmează a fi supuse examinării prin aplicarea dispozițiilor în vigoare *la momentul înaintării plângerii condamnatului*.

11. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

12. Potrivit art. 448 alin.(1) din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

13. În conformitate art.449 din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat; b) recursul este depus peste termen; c) recursul este inadmisibil; 2)* ***admite recursul, casînd hotărîrea, parţial sau integral, şi ia una din***

următoarele soluţii: *a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod; b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului; c) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare; d)* ***dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs****. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată. În cazul în care după rejudecarea cauzei eroarea judiciară nu a fost corectată de instanţa de fond, instanţa de recurs înlătură omisiunile la judecarea recursului.*

14. Conform art.469 alin. (1) din Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9^1) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13^1) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.^{961} din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10^1 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor;* ***17^1) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17^2) anularea*

condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.

15. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare nr. 2/7801 din 13.06.2023, Colegiul penal constată că, la 31.01.2023, Grițcan ***** a fost reținut de către organul de urmărire penală, în persoana OUP al DEUP CE a DGUP al IGP al MAI, în temeiul cauzei penale nr. 2021790021, pornită în baza art. 217^1 alin. (4) lit. d) din Codul penal. Astfel, începând cu data de 01.02.2023 până la data de 26.07.2023 s-a aflat în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, iar la data de 26.07.2023 a fost eliberat din detenție, cu aplicarea măsurii preventive - eliberarea provizorie sub control judiciar.

16. Verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, instanţa de recurs constată că, instanţa de fond a examinat cauza fără a cerceta circumstanţele cazului minuţios sub toate aspectele în raport cu probele cauzei date, fără a se expune argumentat în privința fiecărei cerințe invocate în cerere.

17. Colegiul penal reține că, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare și din materialele cauzei, Grițcan ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioada 01.02.2023 - 26.07.2023 în arest preventiv.

18. Prin urmare, instanța de recurs atestă că, condamnatul Grițcan ***** în plângerea sa a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, prima instanță a respins ca neîntemeiată solicitarea condamnatului privind condițiile de detenție precare în Penitenciarul nr. 15 – Cricova, din motiv că, la momentul examinării cauzei Grițcan ***** nu deținea statutul de condamnat, în privința acestuia nefiind pronunțată o sentință de condamnare definitivă.

19. Conform art. 473^2 din Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi*

a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.

20. Potrivit art. 473^4 din Codul de procedură penală, *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plângerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare.*

21. Ținând cont de prevederile citate supra, raportate la circumstanțele de fapt ale

cauzei, instanța de recurs consideră soluția judecătorului de instrucție ca fiind una prematură, or, aprecierea instanței de fond de respingere a plângerii condamnatului pe motiv că, la momentul depunerii acesteia nu avea calitatea de condamnat se dovedește a fi netemeinică și prematură. Deși instanța a considerat că plângerea nu poate fi admisă în lipsa calității de condamnat, se reține că, condamnatul la acel moment era deținut în penitenciar în calitate de prevenit, statut care nu exclude aplicabilitatea standardelor referitoare la condițiile de detenție.

22. Potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, protecția împotriva tratamentelor inumane sau degradante prevăzută de art. 3 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului se aplică oricărui deținut, indiferent dacă acesta este condamnat definitiv sau aflat în detenție preventivă. Prin urmare, calitatea procesuală a solicitantului nu poate constitui impediment pentru analizarea în fond a plângerii privind condițiile de detenție.

23. Mai mult ca atât, în considerarea principiului efectivității mijloacelor de apărare, instanța de fond avea obligația de a analiza substanțial afirmațiile solicitantului cu privire la presupusele condiții inumane în penitenciar, în special în contextul în care acesta se afla deja într-un regim privativ de libertate și era, astfel, direct expus condițiilor invocate.

24. În altă ordine de idei, Colegiul penal notează că, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea a statuat că anumite condiții de trai (de existență) ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante în sensul art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și anume: *suprapopularea din penitenciare* – Curtea consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m^2 *(cauza Ostrovar c. Moldovei (cererea nr. 35207/03), 15.02.2006);* în *cauza Modârcă c. Moldovei,* hotărârea din 10.05.2007, Curtea a reținut alegațiile reclamantului potrivit cărora mai mult de jumătate din suprafața celulei, care avea 10 m^2, era ocupată de mobilierul din celulă și că fiecărui deținut îi rămâneau doar 1,19 m^2 de spațiu liber; *celulele* – nedotate *(cauza Becciev c. Moldovei, hotărârea din 04.01.2006; cauza Modârcă c. Moldovei, hotărârea din 10.05.2007)*, cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei *(cauza Alver c. Estonia, hotărârea din 08.11.2005, cauza Modârcă c. Moldovei, hotărârea din 10.05.2007),* puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; *lipsa posibilităților de recreare - (cauza Becciev c. Moldovei, hotărârea din 04.01.2006); lipsa hranei – (cauza Idalov c. Rusiei, hotărârea din 22.05.2012, cauza Becciev c. Moldovei, hotărârea din 04.01.2006, cauza Modârcă c. Moldovei, hotărârea din 10.05.2007); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (cauza Paladi c. Moldovei, hotărârea din 10.03.2009).*

25. Dispozițiile art. 3 din Convenție impun autorităților statului obligația substanțială de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea integrității corporale și morale a persoanelor private de libertate. Astfel, statul are obligația de a nu supune un deținut la rele tratamente și de a asigura condiții de detenție la anumite standarde.

26. Atunci când sunt evaluate condiții de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției sau declarațiile specifice invocate de reclamant *(cauza Ostrovar c. Moldovei, (cererea nr. 35207/03), 15.02.2006, cauza Becciev c. Moldovei, hotărârea din 04.01.2006).*

27. În principiu, la evaluarea condițiilor de detenție în care pretinde un reclamant că a fost deținut, Curtea își întemeiază concluzia de încălcare a Convenției și pe informațiile oferite de Rapoartele oficiale elaborate de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), de către Raportul Special al Națiunilor Unite împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante (Comitetul pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite) și de Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova, ca urmare a vizetelor efectuate în locurile de detenție.

28. În majoritatea cauzelor examinate, Curtea nu a reținut argumentul Guvernului privind îmbunătățirea condițiilor de detenție în penitenciare, menținând că, Guvernul nu a demonstrat că a existat o creștere a finanțării publice a sistemului penitenciar sau că ar fi avut loc vreo schimbare semnificativă a politicii statului în acest domeniu.

29. Astfel, în numeroase cauze *(cauza Becciev c. Moldovei, hotărârea din 04.01.2006, cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărârea din 15.02.2006, cauza Țurcan c. Moldovei, hotărârea din 27.11.2007, cauza Malai c. Moldovei, hotărârea din 13.11.2008, cauza Hadji c. Moldovei, hotărârea din 14.02.2012, cauza Silvestru c. Moldovei, hotărârea din 13.01.2015, cauza Pisaroglu c. Moldovei, hotărârea din 03.04.2015),* în care reclamanții se plângeau de condițiile în care au fost deținuți, Curtea face trimitere la concluziile Rapoartelor CPT, Comitetului pentru Drepturile Omului al ONU și Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova în urma vizitei efectuate în Republica Moldova în perioadele corespunzătoare deținerii reclamanților, în care erau relevate o serie de aspecte apreciate de instanța europeană ca neîntrunind exigențele articolului 3 din Convenție: *„supraaglomerarea celulelor, paturile insuficiente, condițiile sanitare inadecvate, celulele infectate cu paraziți, accesul la lumina zilei foarte limitat, aerul poluat și umed, lipsa ventilării, încălzirii, posibilităților de recreare, acordării asistenței medicale și hranei adecvate”*.

30. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare *(cauza Tcaci c. Moldovei, hotărârea din 15.07.2014).* Deși, Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil” *(cauza Alver c. Estonia, hotărârea din 08.11.2005).*

31. Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil”. O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială *(cauza Gorobeț c. Moldovei, hotărârea din 11.10.2011).*

32. Uneori, Curtea se bazează pe rapoartele organizațiilor internaționale pentru a aduce credibilitate alegațiilor cu privire la relele tratamente *(cauza A. și alții c. Regatul Unit, hotărârea din 12.02.2009).*

33. Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, Curtea poate conchide încălcarea art. 3 din Convenție. Într-adevăr, este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile

reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă poate să nu se aplice întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(cauza Idalov c. Rusiei [MC], hotărârea din 22.05.2012).*

34. În acest sens, instanța de recurs indică, că instanța urma să ofere apreciere condiţiilor de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziţia autorităţilor instituţiei penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa CEDO, cu referire la încălcarea art. 3 care prevede că „nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”.

35. În acest sens, Colegiul penal conchide că, eroarea admisă de către instanţa de fond echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, ceea ce implică casarea încheierii integral, cu remiterea cauzei la rejudecare de către instanţa de fond, în alt complet de judecată, pentru înlăturarea erorilor admise și cu mențiunea expresă că, instanța trebuie să examineze plângerea în fond, raportându-se la condițiile efective ale detenției suportate de solicitant în perioada reținerii și arestării preventive.

36. La rejudecarea cauzei instanţa de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil şi în dependenţă de probele acumulate, să pronunţe o hotărâre legală, întemeiată şi motivată, pronunţându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanţii la proces.

37. Potrivit prevederilor art. 7 din Codul de procedură penală, *procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod.*

38. Conform art. 20 a Constituției Republicii Moldova, *orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti atunci când drepturile, libertăţile şi interesele acesteia au fost violate.*

39. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanță ceea ce a dus la emiterea unei încheieri nemotivate.

40. În acest context, instanța deși era obligată să examineze și să se expună asupra fiecărui motiv, argument, aspect de încălcare a prevederilor legale, invocate în acest sens în cererea înaintată, potrivit acestor prevederi legislatorul a prevăzut expres rolul activ pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă a circumstanţelor cauzei. Or, neexpunerea asupra unei cerințe, se egalează cu faptul că nu au fost auzite părțile. Conform practicii CEDO, în cauza *Fomin c. Moldovei, Cererea nr. 36755/06*, Curtea a statuat că: „Rolul unei Decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o Decizie motivată oferă părților posibilitatea de a o contesta precum şi posibilitatea ca Decizia să fie revizuită de către o Instanță de Recurs”. Doar prin adoptarea unei decizii motivate, poate avea loc un control public al administrației Justiției (*c.f. Hirvisaariv. Finland, nr. 49684/99, parag. 30, 27.09.2001*).

41. CEDO, în speța *Luka contra României* a evidențiat că, art. 6 implică faptul că

deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părţile au fost ascultate şi să garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției. Altfel spus, art. 6 îi atribuie „instanţei" obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor şi probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora şi fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Ţărilor de Jos, citată anterior, p. 19-20, pct. 59 şi 61*). Curtea evidențiază că trebuie să se ţină seama de relevanța şi incidența argumentului sau motivului cu privire la care instanța nu s-a pronunțat la încheierea cauzei (*Jahnke şi Lenoble împotriva Franţei (dec.), nr. 40490/98, CEDO 2001-IX; şi Dima împotriva României, 16 noiembrie 2006*).

42. Mai mult, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părţi că, cererile lor au fost analizate cu atenție şi oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanţa o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară şi simplă, precisă, concisă şi fermă, într-un cuvânt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie motivarea şi în ce privește cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

43. Lipsa unei motivări adecvate cerințelor legii într-o hotărâre judecătorească afectează grav respectarea garanțiilor procedurale a părților la un proces echitabil. În același timp se precizează că, obligația instanței de a-şi motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov şi alţii c. Rusiei (2007) §85*).

44. Colegiul penal consideră că, argumentele invocate de participanții la proces sunt importante pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns concret în hotărâre. Pe când abținerea instanței ierarhic inferioare de furnizarea unui răspuns explicit la un şir de argumente invocate, constituie o încălcare a art. 6 alin. (1) CEDO, deoarece participanților nu le-a fost acordată posibilitatea de a şti dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse, şi în ultimul caz, cauzele acestei respingeri.

45. Procedând în asemenea mod, instanța de fond n-a acordat deplină eficiență prevederilor legale astfel, la judecarea cauzei, se constată erori judiciare. Aceste erori judiciare se exprimă prin modul de cercetare şi apreciere a probelor prezentate de părţi, de gradul de percepție şi analiză a materialului cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează cererea, astfel nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

46. Elucidarea tuturor împrejurărilor menționate are o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța care a examinat fondul nu a efectuat, prin ce au fost încălcate normele dreptului procedural şi dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea încheierii atacate şi remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată. Astfel, reieşind din faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va remite cauza dată la o nouă reexaminare în instanța de fond.

47. La o nouă examinare, instanța de fond urmează să țină cont de cele enunțate mai sus şi să emită o hotărâre legală, întemeiată şi motivată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

48. Reieșind din cele sus-indicate, conducându-se de art. 449 alin.(1), pct. 2), lit. c), 450 din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curţii de Apel Centru, -

D E C I D E :

Se admite recursul avocatului Chiriac Cristin, în interesele condamnatului Grițcan ***** declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji-1189/2023 din 29 noiembrie 2023, casează integral încheierea și trimite cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia dată este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Cecan Silvia

Judecător Budeci Vitalie

Judecător Băbălău Denis